

CARTA,

Que el Illmò. y Rmò. Sr. D. Fr. Julian Garcés,
de el Orden de Predicadores, primer Obispo de
Tlaxcála, escribió a la Santidad de Paulo III.

Sanctissimo D. N. Paulo III. Pontifici maximo Fr. Ju-
lianus Garcés Ordinis Prædicatorum, Episcopus pri-
mus Tlaxcalensis in Nova Hispania Indiarum Cæsaris
Caroli salutem sempiternam dicit.

QUE circa novellum gregem Ecclesiæ Sanctæ aggrega-
tum, tibi (Beatissime Pater) acquisitum noverim, de-
clarare non pigebit, quatenus exultare valeat Spiritus
tuus in Domino salutari, & ne prologi longa enarratione tibi præ-
cipue, qui tot, ac tantis totius Orbis negotijs providere debes, fas-
tidium generem, rem ipsam in Valvis aggredior. Nulla sunt obsti-
natione orthodoxæ fidei infesti, aut pervicaces (ut Judæi, & Ma-
hometani) Indorum parvuli; Christianorum Decreta non hau-
riunt modò, sed exhauriunt, at veluti ebibunt; citius hi, & ala-
crius articulorum fidei seriem, & consuetas Orationes, quàm Hi-
spanorum Infantes ediscunt, & tenent quidquid à nostris traditur;
aluntur intra Monasteriorum ambitum per suas classes, & contu-
bernia, per scholas, & doctivia, ex ditioribus trecenteni, quadri-
genteni, quingenteni, & sic de singulis ordinatim secundùm ma-
gnitudinem Civitatum, & oppidorum; non clamosi, non jurgiosi,
non litigiosi, non inquieti, non discoli, non tumidi, non injuriosi;
placidi, pavidi, disciplinati, ad Magistros obtemperatissimi, obse-
quo-

quiosi ad sodales; non quærulosi, non mordaces, non contumelio-
si, omni prorsus vitio (quo nostrates pueruli scitent) liberi.

Secundùm quòd illa ætas patitur ad liberalitatem propen-
sissimi utrum uni, vel multis des, nihil interest, quia quod uni da-
tum est, singulis impartendum curant; parsimonia mirabili, non bi-
baculi, non gulosi, ingenita, & velut innata modestia, ac discipli-
na; siquidem videre est eos ordinatè, seriatimque inceden-
tes, seu sedere, seu stare jubeantur, seu flexis poplitibus pro-
sterni ad pulvinaria; præter suam *Tlacuali* (sic enim communem
escam appellant) post panem, seu *Tlaxcali* nihil obnixè flagitan-
tes; habent enim, & nostrates fructus omnes, id est, quorum se-
mina ab Hispania allata sunt (tanta est terræ feracitas, ac fæcun-
dia) habent, & suos fructus. Jam verò ingenij docilitas supra mo-
dum seu cantare jubeas, seu legere, scribere, pingere, fingere, ce-
teraque id genus; liberalium artium, & aliarum ad rudimenta o-
mnia perspicaces, & acutissimi, intellectus dexteritate singulari, quòd
præter Cœli clementiam, ac temperiem (ut sæpè mihi animo re-
volvendi occurrit) præstat mira in cibo simplicitas, ac parsimonia.

Cum intra Monasteria fratrum ad disciplinam arceantur,
nulla à majoribus quærimonia, quæstiove fit, quòd inæquali dis-
paritate tractentur, quòd severius castigentur, quòd à pedagogis
tardius ad domos dimittantur, quòd æqualibus inæqualia, aut im-
paribus paria demandentur officia; contradicit nemo, nullus ob-
jurgat, sed Parentum Cura, ac Solertia ad id tendit, ut quàm eru-
ditissimus in Christianismo suus natus evadat. Jam verò Eccle-
siasticus Cantus, seu Organicus, seu armonicus, seu rithmicus, ab-
solutissimè ab eis perdiscitur, ita ut extranei musici non magnope-
re desiderentur. Qui in campo pugiles exercebantur, campestrati
vocabantur (teste Augustino) quia femoralibus eorum pudenda
velabantur; quæ campestria dicebantur, & Perizomata in Literis
Sacris, Indis *Tomaxtli* dicuntur; apud quos tanta Cura, & verecun-
diæ

diæ observatio, ut in publicum etiam tantilli infantuli (de Mexico loquor) sine *Tomaxtli*, id est, *Subligari*, prodeat nemo.

Nunc contra eos, quos de Indigenis male sensitse comperimus, dicendum erit refellendo vanissimam opinionem illorum, qui eos incapaces insimulant, inculpantque, atque ex Ecclesiæ gremio abjiciendos asseverant. *Prædicate* (ait Dominus) *Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, &c.* de hominibus planè loquebatur, non de brutis, nullam excipiens gentem, nullam nationem excludens, quippe in reti Evangelico omne piscium genus conclusuris Apostolis, quibus prædixerat: *Faciam vos Piscatores hominum*; nam quod dicit: *Elegerunt bonos, malos foras miserunt*. Non de hac militantis, sed de illa triumphantis Ecclesiæ piscatione loquebatur, quando segregabit Oves ab hædis; unde in piscatione Petri ante passionem retia rumpebantur præ multitudine piscium, etiam naviculæ penè mergebantur, sed post resurrectionem (ait Joannes) cum tanti essent, non est ruptum rete, quia de piscatione triumphantis loquebatur Ecclesiæ; multi enim retia militantis Ecclesiæ pisces implent, rumpunt, & egrediuntur, sive hæresibus, sive pravis moribus, qui triumphantis retia non intrabunt. Unde de piscatione post resurrectionem Dominicam numerum determinarum apposuit piscium; quia *novit Dominus, qui sunt ejus* (ait Apostolus) quia hæc retia multi exituri intrant, illa nullus egressurus intrabit.

Lauda Hierusalem Dominum (ait Psalmista) *quia confortavit seras portarum tuarum, benedixit filiis tuis in te; & ne putaremus in Cælum tantum centum quinquaginta tres, id est, beatorum animas, mysticè usque ad decem, & septem ab uno ascendendo, ac intermedios numerando, is numerus surgit: Centum quinquaginta tres, quia decem Præceptorum observatores, & septenarij numeri in Donis Spiritus Sancti perceptores tantum intrabunt, quia multi sunt vocati, pauci verò electi*. Restat igitur, ut nulli

aper.

apertum, quod vidit Joannes in Apocalypsi ostium, claudamus, quia ille, *qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit*, solus novit numerum electorum in felicitate superna: Nulli ergo hominum, qui ex fide spontanea petat Baptismum, Ecclesiæ est porta claudenda juxta Augustini Sermonem 15. *de verbis Apostoli*, Ciprianum super hac re citantis: Nullum ergo retrahat quæso ab hoc opere falsa talium assertio, qui diabolicis instigati suggestionibus incapaces religionis nostræ asserunt Indos istos.

Hæc certè vox Satânica est, & dolentis Dæmonis suum subversum iri cultum, ac ex avarissimorum Christianorum faucibus erumpens; quorum tanta est cupiditas, ut sitim ejus explere volentes, rationabiles creaturas, ad Dei Imaginem factas, bestias, & jumenta esse contendant, nullo alio fine, nisi ut quibus illarum cura commissa est, nulla sit liberandi eas è rabidissimis manibus cupiditatis suæ, quin potius illarum obsequio uti pro arbitrio permitant. Quis enim tam impudenti animo, ac perfricata fronte incapaces fidei asserere audeat, quos mechanicarum artium capacissimos intuemur, ac quos etiam ad ministerium Nostrorum redactos, bonæ indolis, fideles, & solertes experimur?

Et si quando (Beatissime Pater) tua Sanctitas aliquem religiosum Virum in hanc declinare sententiam audierit, et si eximia integritate vitæ, vel dignitate fulgere videatur is, non ideo quicquam illi hac in re præstet Authoritatis, sed eundem parum, aut nihil insudasse in illorum conversione certocertius arbitretur, ac in eorum addiscenda lingua, aut investigandis ingenijs parum studuisse perpendat; nam qui in his charitate christiana laborarunt, non frustra in eos jactare retia charitatis affirmant; illi verò, qui solitudini dediti, aut ignavia præpediti neminem ad Christi cultum sua industria reduxerunt, ne inculpari possint quod inutiles fuerint, quod propriæ negligentiae vitium est, id infidelium imbecillitati adscribunt, veramque suam desidiam falsæ incapacitatis im-

G2

po-

positione defendunt, ac non minorem culpam in excusatione committunt, quàm erat illa, à qua liberari conantur.

Lædit namque summè istud hominum genus talia afferentium hanc Indorum miserimam turbam, nam aliquos religiosos retrahunt ne ad eosdem in fide instruendos proficiscantur; quamobrem nonnulli Hispanorum, qui ad illos debellandum accedunt, horum freti iudicio, illos negligere, perdere, ac mactare opinari solent non esse flagitium: Unde apparet, quòd hoc Satan, ille humani generis hostis in lucis Angelum transfiguratus, invenit, ut gentium illarum differendo fidem, sibi exhibitum cultum conseruet. Nunc verò de horum sigillatim hominum ingenio, quos vidimus ab hinc decennio, quo ego in Patria conversatus eorum potui perspicere mores, ac ingenia perscrutari, testificans coram te (Beatissime Pater, qui Christi in terris Vicarium agis) quod vidi, quod audivi, & manus nostræ contrectaverunt de his progenitis ab Ecclesia per qualecumque ministerium meum in verbo vitæ, quod singula singulis referendo, id est, paribus paria, Rationis optimæ compotes sunt, & integri sensus, & capitis; sed insuper nostratibus pueri istorum, & vigore spiritus, & sensuum vivacitate dexteriori, in omni agibili, & intelligibili præstantiores reperiuntur.

De majoribus, quòd barbara feritate, ac crudelitate ultra humanum modum fuerint, audivi, utpote antropophagi, id est, humanorum carniùm voratores, truces, ac cruenti; sed quantò crudeliores, & immaniores fuere, tantò acceptius Deo holocaustum offeretur, si benè convertantur; cuius pars maxima nos sumus, si tales erga eos extiterimus verbo, & exemplo, manu, lingua, quales eos nobis, si in similem casum incidissemus, voluissemus habere. Lucrifacere animas eorum laboremus, pro quibus Christus fudit Sanguinem. Barbariem eis, & Idololatriam objicimus, quasi meliores habuerimus Patres nostros, à quibus ductamus originem, quousque Beatus Jacobus Apostolus eisdem prædicavit, eosque ad fidei cul-

cultum convertit ex pessimis optimos reddens; unde tot Clarissima Martyrum, Doctorum, & Virginum lumina emicuerunt, quos hic longum esset, & non necessarium recensere. Quis dubitat durante sæculo multos ex his Sanctissimos futuros, & omni virtute conspicuos? Nunquid Sertorio apud Hispanias res agente submissa est Cerva, quæ fatidica putaretur? Ecce Cervam, id est, brutum animal, Hispani Prophetisam, id est: Fatidicam, ac Deam adorabant. Feritas Hispanorum quondam tanta erat, ut Silius Italicus, ex Italica, Bethicæ Civitate oriundus, dicat de majoribus suis *Eulogium* (*) inclytum.

Prodiga gens animi, & properare facillima morte;

Nam ubique transcendit florentes Viribus annos.

Impatiens Ævi spernens venisse senectam,

Et fati modus in dextra est.

Viriatu ille, quem teste Faustino (de gentilitate loquor) Hispania habuit clarissimum Ducem, pastor erat armentarius; at post Christianismum susceptum cum fide veram nobilitatem hæreditate possidemus tot milites, tot Duces præclarissimos, quibus, & Roma Imperatoribus usa, mirum in modum crevit, ac in id, quod de ea audivimus, proventa est. Si tam inculta, & vepribus errorum obsita Hispania ante Apostolorum prædicationem, postea tales fructus sive in sæculo, sive in Ecclesia parturivit, quales futuros nunquam ante credidissent, quia hæc mutatio dexteræ excelsi, dent mihi tales pro eodem Omnipotentis Dei, ac Domini liberatoris cunctorum auxilio, favore, & patrocinio, mirabilem fortasse Indorum populum in hoc novo Mundo reperto futurum: Nunquid (ait Esaias) *abbreviata est manus Domini, ut salvare nequeat?*

H

Quo

(*) *Eulogium*: id est, benè dictum: vel bonum dictum: seu bonus sermo.

Quo tempore Sertorius in Hispania apud semiferos homines Romanorum Dux erat, literas Hispani, & Græcas, & Latinas noverant ab his nationibus subjugati; verum tamen est quod si Hispania proprias Vires agnovisset (ait Frogus) nunquam Romanis Colla dedisset; literas ergo Hispani didicerant, nec eorum linguas minus callebant, & semibarbari adhuc erant: Quid mirum si miselli isti in extremo terrarum margine constituti, nullo cultorum hominum commercio, nullas usque hodie literas asequuti, belluarum instar essent, nullum animal habentes pro vectura, ipsi, aselli bipedes, omnia ruri, domique vecitarent, nulla exteriorum hominum notitia, nullo cultu, aut victu, aut vestitu, alijsque humanæ vitæ ornamentis præditi, nullo literarum commercio, nullo vehiculorum, aut navigiorum usu, inculti essent, ac penè barbari! Si omnibus ijs præditi Hispani tales prisco tempore extitere, quid de his desperandum, cum de nobis à nostris minimè desperatum sit, cum in ea regione tam illustres Viri evaserint in utroque homine? *Ecce sic benedicetur omnis homo, qui timet Dominum*, ait Psalmista, & sequitur: *Et videas filios filiorum*, qui sunt homines novi Mundi indigenæ, qui fide, & virtutibus eos, quorum sunt ministerio ad fidem conversi, fortè superaturi sunt; & quoniam eos penitus literas non didicisse prædixerim, palinodiam cano, pingebant enim, non scribebant, id est, non literis, sed imaginibus utebantur, si quid absentibus seu tempore, seu loco, memorabile vellent significare; quod & Lucanus insinuat in hæc verba.

*Phœnices primi, famæ se creditur, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris.
Nondum flumineas Memphis contexere biblos
Noverat, & Saxis tantum volucresque, feræque,
Sculptaque servabant Magicas animalia linguas.*

Nunc verò tanta est ingenij eorum felicitas (de pueris loquor)

ut

ut & Latinè, & Hispanè scribant nostris pueris elegantius; Latinè sciant, atque loquantur non minus, quàm nostri, qui se ejus rei studio dedidere; Confessiones ab eis fiunt, quæ vel maximè novellis in Ecclesia difficultatem afferunt, & arduitatem præferunt, ubi fides præcipuum locum tenet, cum secreta cordis extrinsecus revelentur, ac alteri pandantur lapsus humani; & peccata non minori perspicuitate, ac veritate, quàm à Christianis nati (ne dicam propensiori) declarant in Confessionibus, earumque frequentia gaudent; imò aliqua, vel minus enucleata, vel à Confessoribus forsam non intellecta, quæ semel confessi sunt, examussim repetere spontaneè non verentur columbina sanè simplicitate; itaque quoad Confessiones apud illos totus annus habetur, ut quadragesima inter nostros, disciplinas ordinarias, & à pueris, id est, flagella, non modò renuentes, sed & ultrò suscipientes clam tempore, & loco, ultra communes, quæ fiunt in die Veneris Sancta, & omnibus sextis ferijs anni; quodque adhuc difficilior existimatur à nostris (qui nec in abjiciendis quidem concubinis dicto pareant Prælatorum) tanta facilitate uxorum pluralitatem abjiciant, quas in Paganismo habuerunt, unicaque contenti, ut miraculi instar sit.

Furta, quorum consuetudo (de parvulis loquor) genti innata est, apertissimè pro Confessione accusant; non restitutionem recusant, aut procrastinant, construunt Ecclesias magnas, quas armis regijs adornant, & Conventus fratrum Protectorum suorum, & domos devotarum mulierum ab Imperatrice Domina Elisabeth missarum, quibus bono animo dant suas filias, sicut fratribus filios, ut ex ipsis quantocyus Sancta Ecclesia augeatur; cum indigent aqua, ad fratres cum oblationibus veniunt, processiones petunt; idem similiter faciunt pro pueris infirmis, petentes Evangelium sibi dici, & manus sacras super ipsos imponi; cum infans nascitur, ad Sacramentum Baptismi suscipiendum à Patre, vel Matre portatur, & quando moritur, ad fratres concurrunt, ut sepe-